

משהו מצחיק קרה לליכוד בדרך אל השילטון * מה זה פושע־מילחמה? * ..תקיעת סכין בגב הרמטכ"ל * איך הפסיד שמואל תמיר ניצחון מוחץ * כיצד שולמה ליטרת הבשר לאגודת ישראל? * כמה חברי ממשלה הם משתמשים?

ח"כ גאולה כהן והשר וייצמן
 מה זה פושע־מילחמה?

(היושב־ראש והסגנים) קבעה, שאין העניין דחוף, וממילא לא ניתן לנו להעלותו. באותה ישיבה החליטה הנשיאות כי כמה עניינים של מה־בכך הם חשובים מאד, והכירה בדחיפותם.

חרקנו שיניים. יוסי שריד דיבר על העניין בעקיפין מעל הדוכן. שולמית אלוני גילתה את הגירסה הראשונה (המוטעית). בעת נאום על נושא אחר. בכך הפך הדבר בר־פירסום — כי לעיתונות מותר לצטט כל דבר שנאמר במליאת הכנסת, אלא אם כן החליט היו"ר רשמית למחוק אותו מן הפרוטוקול.

בכנסת יושב תמיד צנזור צבאי העוקב אחרי הדיו"ר. והפונה בשעת הצורך ליו"ר. בדרך כלל נענה היו"ר לבקשה כזאת אוטומטית. היינו בטוחים שכך יקרה גם הפעם — אולם להפתעתי הרבה ישב יצחק שמיר, יו"ר הכנסת שכינה גם כיו"ר הישיבה, בשקט. הוא לא הפי סיק את השולמית, וגם לא החליט למחוק את הדברים מן הפרוטוקול.

לא סברנו שיש להסתפק בכך. חיפשנו דרך להעלות את העניין בצורה שלמה ודרמטית, אף על פי כן ולמרות הכל. ואז בא לנו רעיון הגואל.

באמצע הישיבה, בעוד הכנסת דנה על ההצעה להנהיג בה קוורום, ערכנו בקול נמוך התייעצות מאולתרת. מאיר פעיל שאל אם אין הפרשה מצדיקה הגשת הצעה מטעם שלי להבעת אי־אמון. השתכנעתי עוד לפני שגמר את המישפט. תוך דקות הגשנו את ההצעה.

תחילה היו לרבים ספקות אם זהו צעד מוצלח ונכון. מבחינת ההצדקה — קשה לי לתאר לעצמי נושא המציג דיק יותר את העלאתו בצורה דרמטית זו. ואשר לתבונה — בדיעבד הודו כל שוחר־השלום בכנסת שהיה זה מעשה נכון. מפני שהביא לבירור יסודי של הבעיה המוסרית, ולהודעה חיובית מאד מצד שר־הביטחון.

בתו של האלוף

ב דיון על אי־אמון, יש לסיעה־המציעה אפשרות לדי בר פעמיים — פעם כשמציעים את ההצעה ובפעם שניה כאשר בא תורה של הסיעה למסור הודעה בעת

מהווי לפרוטוקול

הדיון. לסיעה של שניים, זהו סידור נוח מאד, כי אחד מחבריה יכול להציג את הבעיה, והחבר השני יכול להשיב לדבריהם של השר (המדבר מייד אחרי המציע) ולמתווכחים מטעם הסיעות האחרות.

כך היה גם הפעם. מאיר פעיל, שהוא בר־סמכה בנושא זה כאלוף־מישנה בצה"ל, כמפקד־לשעבר של בית־הספר לקצינים וכמי שהיה איש הפלמ"ח, דיבר בצורה משכנעת מאד על טוהר־ההגשק כערך אנושי וצבאי. תוך כדי כך גילה פרט סנסציוני, שנודע לנו מפי אהוד שמסר זאת בטלפון: שהקצין־הרוצח הוא חנוה־מיועד של האלוף דני מט. מתאס־הפעולות בשטחים המוחזקים, וידידו הור־תיק של הרמטכ"ל. היה בידינו גם פרט שני: שהוא קרוב־מישנה של מי שמדד להיות יועץ של שר דתי (ששמו הוזכר גם במישפט בצלאל מזורח).

עור וייצמן נאם נאום קצר ומרשים. הוא גינה את מעשה־הרצח, העלה על נס את הצורך לשמור על טוהר־ההגשק וקבע שיש לעשות את הכל כדי למנוע "חרי גים" כאלה. הוא לא הצדיק את החלטת הרמטכ"ל, אך קבע שהרמטכ"ל פעל על פי סמכותו הבילעדית ולפי שיקול־דעתו. הוא התייחס בכבוד להצעת אי־האמון שלנו. תוך הבנת נימוקיה.

לא כן נציג הליכוד (ליתר דיוק: חרות). איתן ליבני, איש־אצ"ל ותיק, הוא גילה מידה מדהימה של אדישות מוסרית — אם לא לאמר טירוף מוסרי.

תחילה התרגז על כך שהשתמשנו בהצעתנו במונח "פושע מילחמה", ושולמית אלוני חזרה על מונח זה.

איתן ליבני: ...זאת טענה ניצחית של אש"ף, שי אנחנו פושע־מילחמה. וכאן באה חברת־כנסת יהודיה וטוענת את הטענה הזאת ומדביקה לקצינ־צנחנים יהודי צעיר חווית של פושע־מילחמה. ואינני נכנס לשאלה מה הוא עשה ומה לא עשה, עוד נעמוד על זה.

יוסי שריד: כמה שלא תיכנס לזה? כי זה נוח לך? אמנון רובינשטיין: הוא מבייש את קציני־הצנחנים חנים.

איך מושגית השילטון

ה מאורע העיקרי בשבוע הכנסת היה, כמובן, עניין הקצין שהורשע ברצח.

זכות־הבכורה מגיעה לנחום ברנע, איש דבר, שגילה את הפרשה המבישה. מפה לאוזן עברו הדברים בכנסת. תחילה היו גירסות שונות. דובר על הריגת ארי בעה שבויים. בהדרגה התבהרה התמונה, ונסתבר כי האיש רצח בדם קר שני אזרחים, בימי מיבצע־ליטאני. בבית־המשפט הצבאי הוא נידון ל־12 שנות מאסר. בעירעור דן אותו בית־המשפט הצבאי לשמונה שנים. הרמטכ"ל המתק את דינו לשנתיים. פירוש הדבר — שתוך זמן קצר ישוחרר.

הצנזורה אסרה את פירסום הפרשה כולה — בלי ספק כדי לחפות על הרמטכ"ל. לנו היה ברור, כי עלינו לפוצץ את העניין ולהביא לגינוי הפרשה בציבור ובי כנסת — כדי שכל חייל בצה"ל יידע כי עמ־ישראל לא יסבול מעשים נתעבים כאלה.

בנובמבר 1956, למחרת הטבח ההמוני בכפר־קאסם, מילא העולם הזה שלחות זו. אחרי שקיבל את העדויות המחרידות שנאספו על־ידי ח"כ תופיק טובי, החליטו עורכי־העולם הזה להסתכן ולשבור את איסור הצנזורה — גם אם הדבר יביא אותם למאסר. מול החלטה נחושה זו נכנעה הצנזורה, והותר לנו לפרסם את הפרשה המ זועזעת. כתוצאה מכך נערך המישפט ההיסטורי.

עכשיו אנחנו יושבים בכנסת, והיה מגוי וגמור עימי נו למלא שליחות זו.

ברגע ששמעתי על העניין, הגשתי הצעה דחופה לסדר־היום. עשיתי זאת בחיפזון, בכתב־ידי, באמצע ישי בתי־הכנסת. אולם ההמשך היה מחפיר: נשיאות הכנסת

ח"כ אסף יגורי
 מי זה נאצי?

אירי אכנרי: בית־המשפט קבע שהוא פושע־מילחמה. זהו פושע־מילחמה. יוסי שריד: חבר־הכנסת ליבני, האם אתה תדבר גם על המקרה עצמו, או רק על דברי חברת־הכנסת אלוני?

איתן ליבני: היא מדביקה לו חווית של פושע־מילחמה. ואנחנו יודעים בדיוק מה זה פושע־מילחמה. שולמית אלוני: מה זה?

אורי אכנרי: מה זה? צירי ביטון: זה אותו קצין שהורשע ונידון ל־12 מאסר. זה פושע־מילחמה.

איתן ליבני: — ויתבייש מי שמדביק לקצין או לחייל, טוראי או רב־ט יהודי, אשר עשה מה שעשה בלהט המילחמה, את החווית ואת הכינוי של פושע־מילחמה? —

שולמית אלוני: מה הוא עשה בלהט המילחמה? יוסי שריד: זה לא היה בלהט המילחמה!

איתן ליבני: — מפני שפושע־המילחמה הי אמיתיים רצחו אנשים לא בתנאי מילחמה.

יוסי שריד: מי שרצח שבויים הוא פושע־מילחמה.

אורי אכנרי: פושע־מילחמה הוא מי שמבצע פשע בתוך מילחמה.

איתן ליבני: אתם יודעים, אתם אף פעם אינכם מדעזעים משום דבר שקורה, לא מרצח אשה וילדיה בפתח־תיקוה ולא ממיקרה נהריה —

דניאל ריזוליו: מה אתה מדבר? איזה שטויות אתה מדבר?

שולמית אלוני: אתה פספסו ודמגוג. אורי אכנרי: אתה מדבר שטויות.

איתן ליבני: כל העניינים האלה מחלחלים בעצ־מוחתיכם, עם מיקרה חלחול או מיקרה אחר. אתם שוכחים שאנחנו חיים בבית של זכוכית. שיש לנו מספיק צרות שנעשות לנו על־ידי אחרים, ולא צריך להוסיף צרות על אלה שיש לנו, ולהדביק עלינו חוויות —

צירי ביטון: ולחפות על פשעים.

אורי אכנרי: אתם לא השתניתם מאז דיר־יאסין. דברך עכשיו מאשרים זאת.

יוסי שריד: מי שרצח שבויים הוא פושע־מילחמה, ולא יעזור שום דבר. אפילו אם הוא יהודי, הוא פושע־מילחמה.

אורי אכנרי: ואפילו אם הוא חבר חרות.

הריגת שבויים

ב המשך דבריו אמר ליבני דבר חמור עד להחריד. הוא סיפר, שבמקום מסויים נהרגו חיילים מפני שחסו על אנשים שהרימו ידיים. המסקנה המתבקשת מכך היא, שצריכים להרוג שבויים (ואכן, כך הצדיקו פושע־המילחמה בכל המלחמות ובכל הארצות את רצח השבויים שנפלו בידיהם). הדבר עורר סערה נוספת ומי מושכת:

איתן ליבני: הם (החיילים באותו מקום) נהגו לפי כל הכללים שחברת־הכנסת פעיל רוצה —